

Апанасенко К.І.,
кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри
цивільного, господарського, адміністративного права та процесу
Чернігівського національного технологічного університету

ЩОДО ПРАВОВОЇ ПРИРОДИ КОМПЕТЕНЦІЇ АДМІНІСТРАТОРІВ ЦЕНТРІВ НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ У ВІДНОСИНАХ ІЗ СУБ'ЄКТАМИ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Одна з найбільш обговорюваних реформ зараз в Україні – реформа дерегуляційна, що передбачає зміни в системі надання адміністративних послуг, у тому числі – послуг з видачі документів дозвільного характеру. У науці адміністративного права наявні непоодинокі дослідження процедур надання адміністративних послуг, однак недослідженим залишається правовий статус центрів надання адміністративних послуг (далі – ЦНАП), які почали створюватися після прийняття у 2012 році Закону «Про адміністративні послуги». Нашим завданням є аналіз питання про те, чи можна включати адміністраторів ЦНАП до числа суб'єктів організаційно-господарських правовідносин, зокрема, дозвільних правовідносин у сфері господарювання.

Організаційно-господарські правовідносини виникають і реалізуються в процесі управління господарською діяльністю між суб'єктами господарювання і суб'єктами організаційно-господарських повноважень (ч. 6 ст. 3 ГК України). Останніх визначають як осіб, які здійснюють *управління господарською діяльністю суб'єктів господарювання та/або її регулювання* за наявності для цього правових підстав та фактичних можливостей [1, с. 33] або як тих учасників господарських відносин, які мають *повноваження щодо організації господарської діяльності* [1, с. 99 – 100]. Логічним є питання, чи володіють адміністратори ЦНАП організаційно-господарськими повноваженнями. Важливе значення тут має правильне розуміння таких понять, як управління й організація господарської діяльності.

О.М. Вінник визначає організацію господарської діяльності дуже широко – як систему заходів, спрямованих на раціональне поєднання в часі та просторі всіх елементів господарської системи відповідного рівня [2, с. 15]. Управління (як правову форму

державного управління економікою) тлумачать як *прийняття компетентним органом юридично значущих рішень* для суб'єктів господарювання з оперативних питань господарського життя (в т.ч. – видача дозволів) [2, с. 21; 6, с. 202]. О.П. Віхров розуміє управління як цілеспрямовану діяльність з організації і забезпечення господарювання у відповідності до вимог суспільного господарського порядку, що здійснюється на всіх рівнях національної економічної системи органами державної влади та органами місцевого самоврядування, наділеними господарською компетенцією, та деякими іншими суб'єктами [3, с. 213-214]. Формами здійснення організації господарської діяльності І.М. Кравець вважає управління господарською діяльністю і регулювання господарської діяльності; вона пов'язує поняття «управління господарською діяльністю» з реалізацією прав власника [1, с. 31].

Визначаючи господарську компетенцію органу державної влади/органу місцевого самоврядування, О.П. Віхров підкреслює, що це встановлена законодавством сукупність його прав і обов'язків 1) *господарського характеру* 2) *відносно певного суб'єкта господарювання* [3, с. 75]. Господарський характер компетенції передбачає, що вона в повній мірі чи переважно стосується саме господарської діяльності, спрямована на її організацію, регулювання та управління нею [3, с. 78; 4, с. 32].

Реалізація господарської компетенції названих органів опосередковується через організаційно-господарські зобов'язання з їх участю [5, с. 575]. Змістом господарського зобов'язання є дії господарського чи управлінсько-господарського характеру, які на вимогу управленої сторони повинна здійснити чи від здійснення яких повинна утриматись зобов'язана сторона [1, с. 100; 2, с.205]. Такі дії мають спрямовуватись на регулювання господарської діяльності та/або управління нею, на організацію такої діяльності, причому законодавець має на увазі організацію в субординаційному розумінні, яка здійснюється шляхом управління (регулювання) [3, с.214-215].

Правовий статус адміністратора ЦНАП регулюється Законом України «Про адміністративні послуги». Відповідно до ч. 4 ст. 13 цього Закону адміністратор виконує такі завдання: 1) надання суб'єктам господарювання вичерпної інформації та консультацій щодо вимог та порядку надання адміністративних послуг (ч. 3 ст. 8

Закону «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності», п. 1 ч. 4 ст. 13 Закону «Про адміністративні послуги»); 2) прийняття від суб'єктів господарювання документів, необхідних для надання адміністративних послуг (заяв про одержання (переоформлення, одержання дубліката, анулювання) документа дозвільного характеру або декларації відповідності матеріально-технічної бази суб'єкта господарювання вимогам законодавства та ін.) (чч. 9, 10, 14 ст. 14-1 Закону «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності», п. 2 ч.4 ст. 13 Закону «Про адміністративні послуги»)), їх реєстрація та подання документів (їх копій) відповідним дозвільним органам; 3) видача або забезпечення направлення через засоби поштового зв'язку суб'єктам господарювання результатів надання адміністративних послуг, оформлених дозвільними органами; 4) організаційне забезпечення надання адміністративних послуг дозвільними органами; 5) видача довідок з Реєстру документів дозвільного характеру (п. 3.5 Тимчасового порядку формування, ведення та користування реєстром документів дозвільного характеру, затвердженого наказом Державного комітету України з питань регуляторної політики та підприємництва від 18 квітня 2006 р. № 39).

Як бачимо, задачею адміністратора у правовідносинах на підставі Закону «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» є належна організація взаємодії дозвільних органів і суб'єктів господарювання, його повноваження не мають майнового або організаційно-майнового характеру. Об'єктом правовідносин між адміністратором і суб'єктом господарювання виступає дія з передачі документів від суб'єкта господарювання до дозвільного органу і навпаки, тобто об'єкт правовідносин має суто організаційний характер. У процесі реалізації своїх функцій адміністратор не приймає будь-яких юридично значущих рішень для суб'єктів господарювання. До числа його завдань не належить впорядкування господарської діяльності суб'єктів господарювання, а лише сприяння дозвільним органам у здійсненні управління господарською діяльністю. Юридично значущі рішення щодо видачі (анулювання) документів дозвільного характеру суб'єктам господарювання приймають дозвільні органи, а не з адміністратори. Тому підстав для визнання за адміністратором повноважень з управління господарською діяльністю не вбачаємо.

Таким чином, процедуру передачі від адміністратора до суб'єкта господарювання документів дозвільного характеру або інших результатів розгляду звернення суб'єкта господарювання до дозвільного органу, надання адміністратором допомоги суб'єкту господарювання в оформленні необхідних документів для подачі їх дозвільному органу, передачу цих документів дозвільному органу можна розглядати як послугу, яку надає держава (в особі адміністратора) суб'єкту господарювання.

За результатами дослідження виникає гіпотеза, що крім власне дозвільних правовідносин у сфері господарської діяльності, між дозвільними органами і суб'єктами господарювання слід виділяти правовідносини, що складаються у зв'язку з видачею (переоформленням, анулюванням, видачею дублікатів) документів дозвільного характеру, учасниками яких виступають суб'єкти господарювання, адміністратори і дозвільні органи. Це тристоронні правовідносини, що мають сервісний характер, виникають і реалізуються на підставі Законів «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» і «Про адміністративні послуги». Цю ідею варто розробити детальніше.

Список використаних джерел:

1. Актуальні проблеми господарського права: навч. посіб. / за ред. В.С. Щербини / В.С. Щербина. – К.: Юрінком Інтер, 2012. – 528 с.
2. Вінник О.М. Господарське право: Навчальний посібник– 2-ге вид., змін. та доп /О.М. Вінник.. – К.: Всеукр. асоціація видавців «Правова єдність», 2008. – 766 с.
3. Віхров О.П. Організаційно-господарські правовідносини. Монографія / О.П. Віхров. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2008. – 512 с.
4. Мамутов В.К. Предприятие и вышестоящий хозяйственный орган / В.К. Мамутов. – М.: Юридическая литература, 1968. – 240 с.
5. Хозяйственный кодекс Украины: Научно-практический комментарий / Под общ. ред. А.Г. Бобковой. – Харьков: Издатель ФЛ-П Вапнярчук Н.Н., 2008. – 1296 с.
6. Щербина В.С. Суб'єкти господарського права: монографія / В.С. Щербина. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 264 с.

УДК 346
ББК 67(Укр.4)

Відповідальний за випуск

В.С. Щербина – доктор юридичних наук, професор, академік НАПрНУ, завідувач кафедри господарського права Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Упорядник

В.В. Поєдинок – доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри господарського права юридичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Проблеми розвитку науки господарського права і вдосконалення господарського законодавства. Матеріали круглого столу (м. Київ, 4 грудня 2015 р.) – К. : Вид-во Ліра-К, 2015. – 254 с.

ISBN 978-617-7320-15-8

Видання містить тези виступів учасників круглого столу «Проблеми розвитку науки господарського права і вдосконалення господарського законодавства України» (м. Київ, 4 грудня 2015 р.). Розглядаються актуальні питання правового регулювання господарських відносин в Україні, визначаються перспективні напрями розвитку господарського законодавства та господарсько-правової доктрини в умовах подолання соціально-економічної кризи та стратегічного курсу України на європейську інтеграцію.

Для науковців, викладачів, аспірантів, студентів вищих навчальних закладів, юристів-практиків.

ISBN 978-617-7320-15-8

© Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Юридичний факультет.
Кафедра господарського права, 2015
© «Видавництво Ліра-К», 2015